

breitenden Lebenshauch bezeichnen. AK. 1, 1, 59. H. 1109. RV. 10, 85, 12. AV. 5, 4, 7. 6, 41, 2. 10, 2, 13. 11, 8, 24. 18, 2, 46. व्यानोदना 11, 8, 4. 26. VS. 1, 20. 13, 19. 17, 71. Ait. Br. 2, 21. प्राणस्त्रेधा विहितः प्राणो ऽपानो व्यान इति 29, 3, 8. उदानव्यानि TS. 1, 6, 3, 7, 2, 5, 5, 3. ऽत. Br. 1, 1, 3, 8, 4, 3. समानव्यानि Kāṭh. Ça. 3, 4, 30. Kauç. 3, 72. Kṣāṇḍ. Up. 1, 3, 3. Praçnop. 3, 6. 8. Amṛtan. Up. in Ind. St. 9, 37. MBh. 3, 18967. 12, 6844. 14, 612. fgg. Suçr. 1, 17, 2. 248, 1. 250, 7. vermittelt die Circulation der Säfte, setzt Schweiß und Blut in Bewegung und seine heftige Erregung erzeugt Krankheiten, die sich über den ganzen Leib verbreiten, 18. Wiß 44. Verz. d. Oxf. H. 225, b, 3. Vedāntas. (Allah.) No. 54. sieben AV. 15, 13, 2. 17, 1. fgg. ०भृत् ऽत. Br. 8, 1, 3, 6. ०दृक् TS. 7, 5, 19, 1. Personificirt ein Sohn Udāna's und Vater Apāna's MBh. 12, 12397.

व्यानर्द्वा adj. *Athem gebend* VS. 17, 15.

व्यानर्शि (von 3. नश्च mit व्या) adj. *durchdringend* RV. 3, 49, 3. Soma 9, 103, 6.

व्यापक (von घ्राप् mit वि) adj. (f. व्यापिका) *durchdringend, sich weit-hin erstreckend, allgemein verbreitet; in der Logik stets enthalten in, inhärent* (Feuer z. B. ist व्यापक, Rauch व्याप्य) Suçr. 1, 363, 4. पुरुष Kāṭh. 6, 3. MBh. 12, 7400. सर्वत्र व्यापिका BRAHMAVAIV. P. im ÇKDr. तिर्यगूर्ध्वमधस्ताच्च व्यापिका महिमा क्रूरः KUMĀRAS. 6, 71. MĀRK. P. 46, 16. Bhāg. P. 7, 6, 22. 7, 19. Verz. d. Oxf. H. 104, b, 35. 37. TARKAS. 45. 52. Bhāṣhāp. 137. Schol. zu KAP. 1, 101. 139. KUSUM. 19, 1. Schol. zu P. 2, 1, 57. मन्त्रेण व्यापके (sc. न्यासे) कृत्वा so v. a. *über den ganzen Körper auftragen* PĀÑĒAT. 3, 15, 18. fg. Davon nom. abstr. ०ता f. Bhāg. P. 4, 28, 40. TARKAS. 46. ०त्र n. 45. ÇĀṇḍ. 87. Bhāṣhāp. 9. Z. d. d. m. G. 6, 26, N. 1.

व्यापत्ति (von 1. पद् mit व्या) f. 1) *Unfall, Unglücksfall, Widerwärtigkeit, Calamität, Ungemach; das Verderben, in-Unordnung-Gerathen* MĀKĒH. 98, 5. Spr. 2004. VARĀH. BRH. 8, 18. पितृ so v. a. *Tod* RAGH. 12, 56. नाति व्यापत्तिमर्हति *dem Auge darf Nichts geschehen* Suçr. 2, 335, 3. क्विषा व्यापत्तौ *wenn dem Havis Etwas geschieht, wodurch es unbrauchbar wird*, Āçv. Ça. 3, 10, 19. Kāṭh. Ça. 1, 7, 28. PĀR. GRHJ. 1, 10. कर्मणाम् Misslingen MBh. 12, 9374. घ्नत ० *Entstellung, Unregelmässigkeit* Nir. 2, 1. तकारस्य चकारव्यापत्त्या so v. a. *dadurch, dass t durch च verschwindet, diesem Platz macht* RV. Prāt. 4, 12, Comm. — 2) *die Verwandlung des Visarga in den Ūshman* RV. Prāt. 5, 1. ऋ ० 4, 12.

व्यापद् (1. पद् mit व्या) f. *Unfall, Unglücksfall, Widerwärtigkeit, Ungemach, Calamität; das Verderben, in-Unordnung-Gerathen* Spr. (II) 945 (pl.). (I) 2877. 4869 (pl.). VARĀH. BRH. S. 89, 1. 90, 12. BRH. 8, 12. RĀĒA-TAR. 2, 17. 4, 523. इस्तर ० 8, 2700. मर्याव्यापन्नमय 1853. व्यापद्म AK. 3, 4, 18, 131. मुक्त ० adj. Hit. 44, 6. कर्मणः Misslingen MBh. 7, 4271. सर्व ० Ait. Br. 5, 32. Suçr. 1, 21, 10. 51, 5. 9. 2, 354, 12. बल ० 409, 15. Fehler z. B. beim Klystier 199, 18. 200, 15. व्यापत्तिद्वि, वस्तिव्यापत्तिद्वि Verz. d. B. H. No. 933. योनि ० Verz. d. Oxf. H. 316, b, 16. त्रिजगतीस-गस्थितिव्यापद्माशः *Untergang* Spr. (II) 1889. स्नेहानाहुः किमपि वि-रुक्व्यापद्: *durch Trennung schwindend* Megh. 111. *eine unheilvolle That: अश्रूकृता व्यापदिकापि फलिता मम* Kāṭh. 29, 109. — Vgl. गर्भ ०.

व्यापन (von घ्राप् mit वि) n. *das Durchdringen, Erfüllen* H. an. 2, 194.

Med. t. 37. SĀH. D. 293, 16. Verz. d. Oxf. H. 200, a, No. 475.

व्यापनीय (wie eben) adj. *zu durchdringen, zu erfüllen* Nir. 5, 13.

व्यापन्न partic. s. u. 1. पद् mit व्या. = मृत *tot* H. 374.

व्यापाद् (von 1. पद् mit व्या) m. *Untergang, Tod* RĀĒA-TAR. 8, 2111. böse Absicht AK. 1, 1, 4, 13. H. 1372.

व्यापादक (vom caus. von 1. पद् mit व्या) adj. *zu Grunde richtend, tödtlich: ग्राम्य RĀĒA-TAR. 4, 524.*

व्यापादन (wie eben) n. *Verderbniss (trans.), Zerstörung, zu-Grunde-Richtung, Tödtung* H. 370. HĀLĀ. 2, 323. सिरास्त्रायुसंध्यस्थि ० Suçr. 1, 37, 4. 5. 62, 17. बालामात्यव्यापादनोद्यता MĀRK. P. 21, 32. घातमव्यापा-दनोद्यता 64, 12. सर्प ० *Tödtung durch* PĀÑĒAT. 265, 16.

व्यापादनीय (wie eben) adj. *zu Grunde zu richten, zu tödten* PĀÑĒAT. 220, 6. Davon nom. abstr. ०ता f. 143, 25.

व्यापादपितव्य (wie eben) adj. dass. Hit. 110, 3. 4. 111, 19. ed. Johns. 1595.

व्यापार (von 3. पृश्च mit व्या) m. 1) *Beschäftigung, Geschäft, Thätigkeit, Function: व्यापारेण धृतात्मानं निबद्धं समबुध्यत* MBh. 5, 3549. व्या-परिबद्धकार्यभारगुरुभिः Spr. (II) 931. व्यापारश्च बलं विशाम् 2008. रवे-व्यापारमादत्ते प्रदीपो न पुनः शनिः 3341. न व्यापारशतेनापि श्रुकवत्पाद्य-ते बकः so v. a. *hundertfache Bemühung* 3572. (I) 2626. विधातुर्व्यापारः पल्लु MĀLĀTIM. 10, 12. VARĀH. BRH. S. 74, 3. व्यापारो ऽस्माकमेषः Kā-ṭh. 60, 26. Hit. 50, 4. निजं भागं व्यापाराद्यैरवर्धयत् Kāṭh. 61, 301. Dhṛṭas. 95, 10. किमनेन व्यापारेणास्माकम् Hit. 49, 5. PĀÑĒAT. 87, 9 (ed. orn. 48, 7). 93, 9. यदि त्वमस्माद्व्यापारान् निवर्तसे 162, 8. SĀH. D. 10, 18. 186. Bhāṣhāp. 58. 64. fg. 79. KUSUM. 14, 14. 39, 13. TARKAS. 49. Schol. zu Kāṭh. Ça. 130, 22. ज्ञानस्य NĪLAK. 30. 34. 41. पुरुषभायानामचित्थाः खलु व्यापाराः MĀKĒH. 137, 16. विभावदेः SĀH. D. 40. (व्रतम्) व्यापारैरेधि म-दनस्य *Beschäftigung mit* ÇĀK. 26. प्राकृतेषु च देहेषु व्यापारो ऽस्य मया कृतः so v. a. *ich habe ihm seinen Wirkungskreis bestimmt* PĀÑĒAT. 1, 14, 30. fg. अव्यापारेषु व्यापारं यो नरः कर्तुमिच्छति *sich zu thun machen* Spr. (II) 707. तत्र व्यापारं कर्तुमर्हति *Hand anlegen, helfen* KUMĀRAS. 6, 32. कायस्थो हि करोत्येको व्यापारं ब्रह्मरूपोः *besorgt das Geschäft* Kāṭh. 72, 323. यदि व्यापारं व्रजसि मे शरीरे ऽस्मिन् *sich machen an* Vikr. 58. न दैवतानि लोके ऽस्मिन्व्यापारं यासि कस्यचित् so v. a. *kümmern sich um Niemanden* MBh. 13, 318. तस्यानुमेने व्यापारमात्मनि सा-यकानाम् so v. a. *er gestattete, dass die Pfeile ihn zur Zielscheibe mach-ten*, KUMĀRAS. 7, 98. In comp. a) mit einem subj.: प्राणायानव्यापारव-कुर्वन् ÇĀK. zu Kṣāṇḍ. Up. S. 43. मानस ० Vedāntas. (Allah.) No. 7. का-रक ०, कारण ० MADHUS. in Ind. St. 1, 23. दृग्व्यापाराः RĀĒA-TAR. 5, 366. 6, 31. बुद्धि ० NĪLAK. 47. — b) mit einem obj. (*Beschäftigung mit* u. s. w.): गृह ० Spr. (II) 2190. गृहव्यापारं कुब्जः करोति PĀÑĒAT. 262, 7. शकुत्त-ला ० ÇĀK. 19, 1. परदारपृच्छा ० 104, 23, v. l. न यास्यामि सर्गव्यापारमा-त्मना KUMĀRAS. 2, 54. विषय ० WEBER, RĀMAT. Up. 343. धर्मव्यापारका-रिन् so v. a. *obliiegend* MBh. 12, 5908. नियम ० Spr. (II) 929. विलास ० (pl.) 1123. श्लेषदुःखशमन ० 1450. 2032. 2304. परोपकार ० (I) 1732. PRAB. 2, 9. 68, 14. सुरत ० Spr. (II) 1992. SĀH. D. 5, 2. वाग्व्यापार so v. a. *das Reden, Sprechen, Gerede* SĀH. D. 285. Hit. 85, 21. — ऋ ० m. *Musse* HĀ- LĀ. 5, 65. *eine einem nicht zukommende Beschäftigung* Spr. (II) 707. — am Ende eines adj. comp. (f. ऋ): पयोक्तव्यापारा ÇĀK. 9, 5. 33, 5. 49, 7. प्र-